

Käesolev dokument on vaid dokumenteerimisvahend ja institutsioonid ei vastuta selle sisu eest

► **B**

NÕUKOGU DIREKTIIV 2009/71/EURATOM,

25. juuni 2009,

millega luuakse tuumaseadmete tuumaohutust käsitlev ühenduse raamistik

(ELT L 172, 2.7.2009, lk 18)

Muudetud:

Euroopa Liidu Teataja

► **M1** Nõukogu direktiiv 2014/87/Euratom, 8. juuli 2014

nr	lehekülg	kuupäev
L 219	42	25.7.2014

NÕUKOGU DIREKTIIV 2009/71/EURATOM,

25. juuni 2009,

millega luuakse tuumaseadmete tuumaohutust käsitlev ühenduse raamistik

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut, eriti selle artikleid 31 ja 32,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, mis on koostatud pärast arvamuse saamist eksperdirühmalt, kelle teadus- ja tehnikakomitee on määranud liikmesriikide teaduseksperptide hulgast, ning pärast konsulteerimist Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega ⁽¹⁾,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust ⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Asutamislepingu artikli 2 punktis b nähakse ette ühtsete ohutusnormide kehtestamine töötajate ja kogu elanikkonna tervise kaitseks.
- (2) Asutamislepingu artiklis 30 on sätestatud, et ühenduse piires kehtestatakse põhistandardid töötajate ja kogu elanikkonna tervise kaitseks ioniseerivast kiirgusest tulenevate ohtude eest.
- (3) Nõukogu 13. mai 1996. aasta direktiiviga 96/29/Euratom (millega sätestatakse põhilised ohutusnormid töötajate ja muu elanikkonna tervise kaitsmiseks ioniseerivast kiirgusest tulenevate ohtude eest) ⁽³⁾ kehtestatakse põhilised ohutusnormid. Kõnealuse direktiivi sätteid on täiendatud teiste spetsiifilisemate õigusaktidega.
- (4) Euroopa Ühenduste Kohtu (edaspidi „kohus”) kohtupraktika ⁽⁴⁾ kohaselt on ühendusel koos liikmesriikidega jagatud pädevus tuumaohutuse konventsiooniga ⁽⁵⁾ hõlmatud valdkondades.
- (5) Kohtu kohtupraktika kohaselt moodustavad asutamislepingu 3. peatüki tervisekaitset ja ohutust käsitlevad sätted sidusa terviku, millega antakse komisjonile märkimisväärse ulatusega volitused, et kaitsta elanikkonda ja keskkonda radioaktiivse saastatuse eest.
- (6) Kohtu kohtupraktika kohaselt ei tähenda asutamislepingu artikli 2 punktiga b ühendusele seatud ülesanne kehtestada ühtsed ohutusnormid töötajate ja kogu elanikkonna tervise kaitseks seda, et pärast selliste normide määramist ei tohi liikmesriik sätestada rangemaid ohutusmeetmeid.

⁽¹⁾ 10. juuni 2009. aasta arvamus (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 22. aprilli 2009. aasta arvamus (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).

⁽³⁾ EÜT L 159, 29.6.1996, lk 1.

⁽⁴⁾ C-187/87 (1988 ECR lk 5013), C-376/90 (1992 ECR I-6153), C-29/99 (2002 ECR I-11221).

⁽⁵⁾ EÜT L 318, 11.12.1999, lk 21.

▼B

- (7) Nõukogu 14. detsembri 1987. aasta otsusega 87/600/Euratom (ühenduse operatiivse teabevahetuse korra kohta kiirgushädaolukorra puhul) ⁽¹⁾ on kehtestatud raamistik, mida liikmesriik peab kasutama teavitamiseks ja teabe esitamiseks, et kaitsta elanikkonda kiirgushädaolukorra puhul. Nõukogu 27. novembri 1989. aasta direktiivi 89/618/Euratom (elanikkonna teavitamise kohta kiirgushädaolukorra puhul rakendatavatest tervisekaitsemeetmetest ja kasutatavatest abinõudest) ⁽²⁾ kehtestas liikmesriikidele kohustuse teavitada elanikkonda kiirgushädaolukorra puhul.
- (8) Liikmesriikide vastutus tuumaseadmete tuumaohutuse eest on aluspõhimõte, mille põhjal on välja töötatud rahvusvahelise tasandi tuumaohutuseeskirjad, mis on esitatud tuumaohutuse konventsioonis. Käesoleva direktiiviga tuleks tugevdada kõnealust iga riigi vastutuse põhimõtet ning samuti põhimõtet, et loa omaja on riigi pädeva reguleeriva asutuse kontrolli all esmavastutav oma tuumaseadmete tuumaohutuse eest; samuti tuleks tugevdada pädevate reguleerivate asutuste rolli ja sõltumatust.
- (9) Igal liikmesriigil on õigus ise otsustada, milliseid energiaallikaid ta kasutab, vastavalt asjakohastele riiklikele poliitikatele.
- (10) Käesoleva direktiivi alusel asjakohase siseriikliku raamistiku väljatöötamisel võetakse arvesse siseriiklikku olukorda.
- (11) Liikmesriigid on juba rakendanud meetmeid, mis võimaldavad neil saavutada ühenduses tuumaohutuse kõrge taseme.
- (12) Kuigi käesolev direktiiv käsitleb peamiselt tuumaseadmete tuumaohutust, on samuti oluline tagada radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse ohutu käitlemine, sealhulgas nende hoidmis- ja lõpladustamisrajatistes.
- (13) Liikmesriigid peaksid vajadusel hindama Rahvusvahelise Aatomienergia Agentuuri (IAEA) kehtestatud asjakohaseid ohutuse aluspõhimõtteid, ⁽³⁾ mis peaksid moodustama tavade raamistiku, mida liikmesriigid peaksid järgima käesoleva direktiivi rakendamisel.
- (14) Kasulik on tugineda protsessile, mille puhul on liikmesriigi, kelle territooriumil asuvad tuumajaamad, riiklikud ohutusasutused määratlenud Tuumaküsimusi Reguleerivate Lääne-Euroopa Asutuste Ühenduse (WENRA) kaudu toimuva koostöö raames paljud tuumareaktorite ohutuse viitetasemed.

⁽¹⁾ EÜT L 371, 30.12.1987, lk 76.

⁽²⁾ EÜT L 357, 7.12.1989, lk 31.

⁽³⁾ IAEA ohutuse põhialused: ohutuse aluspõhimõtted, IAEA *Safety Standard Series* nr SF-1 (2006).

▼B

- (15) Pärast seda kui nõukogu kutsus oma 8. mai 2007. aasta järeldustes tuumaohutuse ning kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete ohutu käitlemise kohta üles asutama ELi tasandi kõrgetasemelist töörühma, asutati komisjoni 17. juuli 2007. aasta otsusega 2007/530/Euratom (millega moodustatakse tuumaohutuse ja tuumajäätmete käitlemise kõrgetasemeline Euroopa töörühm)⁽¹⁾ tuumaohutust reguleerivate asutuste Euroopa töörühm (ENSREG), et anda panus ühenduse eesmärkide saavutamisele tuumaohutuse valdkonnas.
- (16) Kasulik on kehtestada ühtlustatud struktuur aruannete jaoks, mida liikmesriigid esitavad komisjonile seoses käesoleva direktiivi rakendamisega. Võttes arvesse oma liikmete laialdast kogemust, võiks ENSREG anda selles küsimuses väärtusliku panuse, lihtsustades sellega riikide reguleerivate asutuste vahelist konsulteerimist ja koostööd.
- (17) ENSREG võttis oma 15. oktoobril 2008 toimunud viiendal koosolekul vastu kümme põhimõtet, millele tugineda tuumaohutuse direktiivi eelnõu koostamisel, ning mis on kantud tema 20. novembri 2008. aasta protokollis.
- (18) Tuumatehnoloogia arenemine, käitamisest ja ohutusühtsustest omandatud kogemused ning reguleeriva raamistiku paranemine võivad omada potentsiaali ohutuse täiendavaks suurendamiseks. Liikmesriigid peaksid neid faktoreid arvesse võtma seoses tuumaohutuse säilitamise ja suurendamise alaste kohustuste täitmisega, kui nad laiendavad oma tuumaenergia programme või otsustavad alustada tuumaenergia kasutamist.
- (19) Tuumaseadmetes tugeva ohutuskultuuri kehtestamine on üks peamine ohutusalane juhtimis põhimõte, mis on vajalik tuumaseadme ohutu käitamise saavutamiseks.
- (20) Tuumaohutusvaldkonna ekspertteadmiste ja oskuste säilitamine ja edasine täiendamine peaks muu hulgas tuginema käitamisest omandatud kogemustest õppimise protsessile ning vajadusel ka meetodikas ja teaduses toimunud arengute kasutuselevõtmisele.
- (21) Minevikus on liikmesriigid end ise hinnanud, tehes seda tihedas koostöös rahvusvaheliste vastastikuste eksperdi hinnangutega, mida on läbi viidud IAEA egiidi all reguleerimise rahvusvahelise ülevaatamiskomitee missiooni või reguleerimise integreeritud ülevaatamiskomitee missiooni vormis. Liikmesriigid on kõnealused enesehindamised läbi viinud ja missioonid kutsunud vabatahtlikult ning seda on tehtud avatuse ja läbipaistvuse vaimus. Enesehindamised ja kaasnevad õigusliku, regulatiivse ja korraldusliku

⁽¹⁾ ELT L 195, 27.7.2007, lk 44.

▼B

infrastruktuuri vastastikused eksperdihinnangud peaksid olema suunatud sellele, et tugevdada ja tõhustada liikmesriikide siseriiklikke raamistikke, tunnustades samas nende pädevust oma territooriumil asuvate tuumaseadmete tuumaohutuse tagamise eest. Enesehindamised ja järgnevad rahvusvahelised vastastikused eksperdihinnangud ei kujuta endast kontrollide või auditi läbiviimist, vaid vastastikuse õppimise mehhanismi, millega aktsepteeritakse erinevaid lähenemisviise pädeva reguleeriva asutuse struktuurile ja tavadele, võttes samas arvesse tuumaohutuse range korra tagamise panustava liikmesriigi regulatiivset, tehnilist ja poliitilist eripära. Rahvusvahelisi vastastikuseid eksperdihinnanguid tuleks käsitada kui võimalust vahetada professionaalseid kogemusi ning jagada omandatud kogemusi ja häid tavasid ning seda tuleks teha pigem avatult ja koostöövalmilt ekspertide antavate nõuannete kui nendepoolse kontrollimise või kriitika kaudu. Tunnistades paindlikkuse ja asjakohasuse vajadust seoses liikmesriikides olemasolevate erinevate süsteemidega, peaks liikmesriigil olema õigus ise määrata oma süsteemi need osad, mille osas viiakse läbi konkreetne vastastikune eksperthindamine, eesmärgiga jätkuvalt suurendada tuumaohutust.

- (22) Kooskõlas paremat õigusloomet käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe (!) punktiga 34 julgustatakse liikmesriike koostama nende endi jaoks ja ühenduse huvides vastavustabeleid, kus on võimalikult suures ulatuses välja toodud vastavus käesoleva direktiivi ja ülevõtmismeetmete vahel, ning need üldsusele kättesaadavaks tegema,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

1. PEATÜKK

▼M1**EESMÄRGID, KOHALDAMISALA JA MÕISTED****▼B***Artikkel 1***Eesmärgid**

Käesoleva direktiivi eesmärgid on järgmised:

- a) luua ühenduse raamistik, et säilitada ja edendada tuumaohutuse ja selle reguleerimise jätkuvat parandamist;
- b) tagada, et liikmesriigid kehtestaksid kõrgetasemelise tuumaohutuse asjakohase siseriikliku korra töötajate ja muu elanikkonna kaitseks tuumaseadmete ioniseerivast kiirgusest tulenevate ohtude eest.

(!) ELT C 321, 31.12.2003, lk 1.

▼B*Artikkel 2***Kohaldamisala****▼M1**

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse kõigi tsiviilotstarbeliste tuumaseadmete suhtes, milleks on nõutav luba.

▼B

2. Käesolev direktiiv ei välista liikmesriikidel kooskõlas ühenduse õigusega käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvates küsimustes rangemate ohutusmeetmete võtmist.

▼M1

3. Käesoleva direktiiviga täiendatakse asutamislepingu artiklis 30 osutatud tuumaseadmete tuumaohutuse põhistandardeid, piiramata ühenduse selliste kehtivate õigusaktide kohaldamist, mille eesmärk on kaitsta töötajate ja muu elanikkonna tervist ioniseerivast kiirgusest tulenevate ohtude eest, eriti nõukogu direktiivi 2013/59/Euratom⁽¹⁾ kohaldamist.

▼B*Artikkel 3***Mõisted**

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „tuumaseade” –

▼M1

a) tuumaelektrijaam, rikastuskäitis, tuumakütuse valmistamise tehas, ümbertöötamiskäitis, uurimisreaktor, rajatis kasutatud kütuse ladustamiseks ning

▼B

b) rajatis radioaktiivsete jäätmete hoidmiseks, mis asub samas kohas ning on otseselt seotud punktis a loetletud tuumaseadmetega;

2) „tuumaohutus” – õigete käitamistingimuste saavutamine, avariide ärahoidmine ja nende tagajärgede leevendamine, mille tulemuseks on töötajate ja muu elanikkonna kaitse tuumaseadmete ioniseerivast kiirgusest tulenevate ohtude eest;

3) „pädev reguleeriv asutus” – asutus või asutuste süsteem, kellele on liikmesriigis tehtud ülesandeks tegutseda tuumaseadmete ohutuse reguleerimise valdkonnas vastavalt artiklile 5;

4) „luba” – liikmesriigi jurisdiktsioonis antud õiguslik dokument, millega määratakse vastutus tuumaseadme asukoha planeerimise, tuumaseadme projekteerimise, ehitamise, kasutuselevõtmise, käitamise või dekomisjoneerimise eest;

⁽¹⁾ Nõukogu 5. detsembri 2013. aasta direktiiv 2013/59/Euratom, millega kehtestatakse põhilised ohutusnormid kaitseks ioniseeriva kiirgusega kiiritamisest tulenevate ohtude eest ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom ning 2003/122/Euratom (ELT L 13, 17.1.2014, lk 1).

▼B

- 5) „loa omaja” – juriidiline või füüsiline isik, kellel on üldine vastutus loas nimetatud tuumaseadme eest;

▼M1

- 6) „avariid” – ettekatsetamata sündmus, mille tagajärjed või võimalikud tagajärjed on kiirguskaitse või tuumaohutuse seisukohast märkimisväärsed;
- 7) „vahejuhtum” – ettekatsetamata sündmus, mille tagajärjed või võimalikud tagajärjed ei ole kaitse või tuumaohutuse seisukohast tähtsusetud;
- 8) „väärtahtlus” – normaalsest talitlusest kõrvale kalduv käitamisprotsess, mis toimub eeldatavasti vähemalt ühe korra rajatise kasutusaja jooksul, kuid mis ei põhjusta seoses asjakohaste projekteerimistingimustega märkimisväärset kahju ohutuse seisukohast tähtsatele osadele ega too kaasa avariiolekorda;
- 9) „projekteerimistingimused” – tingimused ja sündmused, mida tuleb tuumaseadme projekteerimisel, sealhulgas ajakohastamistel, sõnaselgelt arvesse võtta vastavalt kehtestatud kriteeriumidele, et ohutussüsteemide kavapärase töö korral tuleks seade selliste tingimuste ja sündmustega toime, ületamata lubatud piirnorme;
- 10) „projekteerimisel arvessevõetav avariid” – avariiolekord, millega toimetulekuks on tuumaseade kooskõlas kehtestatud projekteerimistingimustega projekteeritud ja mille korral kütusega (kui see on asjakohane) ja radioaktiivse pihkumisega seotud kahjustused jäävad normi piiresse;
- 11) „rasked tingimused” – tingimused, mis on projekteerimisel arvesse võetava avariiga seotud tingimustest raskemad; selliseid tingimusi võivad põhjustada mitu üheaegset riket, nagu ohutussüsteemi kõigi liinide täielik kadu, või äärmiselt ebatõenäoline sündmus.

▼B

2. PEATÜKK
KOHUSTUSED

▼M1

1. JAGU

*Üldised kohustused***▼B***Artikkel 4***Õiguslik, reguleeriv ja organisatsiooniline raamistik****▼M1**

1. Liikmesriigid kehtestavad tuumaseadmete ohutuse tagamiseks siseriikliku õigusliku, reguleeriva ja organisatsioonilise raamistiku (edaspidi „siseriiklik raamistik”). Siseriiklikus raamistikus sätestatakse eelkõige:

- a) vastutuse jagunemine asjaomaste riiklike asutuste vahel ja nende tegevuse koordineerimine;

▼ M1

- b) riiklikud tuumaohutuse nõuded, mis hõlmavad tuumaseadmete olelusringi kõiki etappe;
- c) tuumaseadmetele lubade andmise süsteem ja tuumaseadmete loata käitamise keelamise süsteem;
- d) süsteem tuumaohutuse regulatiivseks kontrollimiseks, mida teeb pädev reguleeriv asutus;
- e) tõhusad ja proportsionaalsed jõustamismeetmed, sealhulgas asjakohasel juhul parandusmeetmed või tuumaseadme käitamise peatamine ja loa muutmine või kehtetuks tunnistamine.

Liikmesriikide pädevuses on selle otsustamine, kuidas punktis b osutatud riiklikud tuumaohutusnõuded vastu võetakse ning millise õigusakti abil neid kohaldatakse.

▼ B

2. Liikmesriigid tagavad, et siseriiklikku raamistikku säilitatakse ja vajadusel ka täiustatakse, võttes arvesse käitamiskogemusi, tuumaseadmete käitamise ohutusanalüüside andmeid, tehnoloogia arengut ja ohutusuuringute tulemusi, kui need on kättesaadavad ja asjakohased.

*Artikkel 5***Pädev reguleeriv asutus**

1. Liikmesriigid asutavad pädeva reguleeriva asutuse tuumaseadmete tuumaohutuse valdkonnas ja tagavad selle toimimise.

▼ M1

2. Liikmesriigid tagavad pädeva reguleeriva asutuse tegeliku sõltumatu põhjendamatu mõjust reguleerivate otsuste tegemisel. Sel eesmärgil tagavad liikmesriigid, et siseriikliku raamistikuga nõutakse, et pädev reguleeriv asutus:
 - a) on funktsionaalselt eraldatud igast muust asutusest või organisatsioonist, mis tegeleb tuumaenergia edendamise või kasutamisega, ja oma reguleerivate ülesannete täitmisel ei küsi ega võta vastu juhiseid ühelteki selliselt asutuselt või organisatsioonilt;
 - b) teeb reguleerivaid otsuseid kindlate ja läbipaistvate tuumaohutusega seotud nõuete alusel;
 - c) saab sihtotstarbelisi ja asjakohaseid eelarvealdisi, mis võimaldavad siseriiklikus raamistikus kindlaks määratud reguleerivate ülesannete täitmist, ning vastutab eraldatud eelarve kasutamise eest;
 - d) peab tööl vajalikku arvu töötajaid, kellel on nende kohustuste täitmiseks vajalikud ettevalmistus, kogemused ja teadmised. Asutus võib kasutada oma reguleerivate ülesannete toetamiseks väliseid teaduslikke ja tehnilisi vahendeid ning eksperte;
 - e) kehtestab menetlused huvide konfliktide ärahoidmiseks ja lahendamiseks;

▼ M1

f) annab tuumaohutusega seotud teavet, ilma et selleks oleks vajalik ühegi muu asutuse või organisatsiooni nõusolek, tingimusel et sellega ei kahjustata teisi ülekaalukaid huve (näiteks julgeolekut), mida on tunnustatud asjakohaste õigusaktide ja rahvusvaheliste instrumentidega.

3. Liikmesriigid tagavad, et pädeval reguleerival asutusel on volitused, mis on vajalikud artikli 4 lõikes 1 kirjeldatud siseriikliku raamistiku kohaste kohustuste täitmiseks. Sel eesmärgil tagavad liikmesriigid, et siseriikliku raamistikuga antakse pädevatele reguleerivatele asutustele järgmised peamised reguleerivad ülesanded:

- a) teha ettepanekuid riiklike tuumaohutuse nõuete kohta, määrata need kindlaks või osaleda nende kindlaksmääramises;
- b) nõuda, et loa omaja täidaks riiklike tuumaohutuse nõudeid ja asjaomase loaga kehtestatud tingimusi ning tõendaks nende täitmist;
- c) kontrollida selliste nõuete ja tingimuste täitmist, kasutades selleks reguleerivaid hindamisi ja kontrollkäike;
- d) teha ettepanekuid tõhusate ja proportsionaalsete jõustamismeetmete võtmiseks või viia neid täide.

*Artikkel 6***Loa omajad**

Liikmesriigid tagavad, et siseriikliku raamistikuga nõutakse järgmist:

- a) esmavastutus tuumaseadme tuumaohutuse eest on loa omajal. Nimeetatud vastutust ei saa delegeerida ning see hõlmab vastutust töövõtjate ja alltöövõtjate tegevuse eest, mis võib mõjutada tuumaseadme tuumaohutust;
- b) loa taotlemisel peab taotleja tõendama tuumaohutust. Tõendamise üksikasjalikkus ja ulatus peab olema vastavuses tuumaseadmele ja selle asukohale vastavate võimalike ohtude ulatuse ja laadiga;
- c) loa omaja peab korrapäraselt hindama, kontrollima ja mõistlikult teostataval määral pidevalt täiustama oma tuumaseadmete tuumaohutust, tehes seda süstemaatiliselt ja kontrollitaval viisil. See hõlmab selle kontrollimist, kas kohaldatakse meetmeid avariide ärahoidmiseks ja nende tagajärgede leevendamiseks, sealhulgas mitmekordse kaitse meetmete rakendamise kontrollimist;
- d) loa omaja kehtestab juhtimissüsteemid, milles tuumaohutusele omistatakse asjakohane prioriteet, ja rakendab neid;
- e) loa omaja näeb ette asjakohased kohapealsed avariiprotseduurid ja vastava korra, sealhulgas raskete avariide ohjeldamise suunised või võrdväärse korra, et reageerida tõhusalt avariidele nende tagajärgede ärahoidmiseks või leevendamiseks. Nimetatud protseduurid eelkõige:
 - i) on kooskõlas muu töökorraga ja neid harjutatakse korrapäraselt teostatavuse kontrollimiseks;

▼ M1

- ii) on seotud avariide ja raskete avariidega, mis võivad juhtuda kõigi töörežiimide juures ja mis hõlmavad või mõjutavad korraga mitut üksust;
- iii) näevad ette välise abi saamise korra;
- iv) vaadatakse perioodiliselt läbi ja neid ajakohastatakse korrapäraselt, võttes arvesse harjutustel saadud kogemusi ning avariidest saadud õppetunde;
- f) loa omaja näeb ette ja valdab rahalisi vahendeid ja inimressurse, kellel on tuumaseadme tuumaohutusega seotud kohustuste täitmiseks vajalik asjakohane ettevalmistus ja pädevus. Loa omaja tagab samuti, et tema vastutusel olevatel töövõtjatel ja alltöövõtjatel, kelle tegevus võib mõjutada tuumaseadme tuumaohutust, on olemas nende kohustuste täitmiseks asjakohase ettevalmistuse ja pädevusega vajalik inimressurs.

*Artikkel 7***Tuumaohutusosalased eksperditeadmised ja oskused**

Liikmesriigid tagavad, et siseriikliku raamistikuga nõutakse kõigilt asjaosalistelt, et neil oleks haridus- ja koolituskord oma töötajatele, kes vastutavad tuumaseadmete tuumaohutuse eest, et nad saaksid, säilitaksid ja arendaksid edasi eksperditeadmisi ja oskusi seoses tuumaohutuse ja valmisolekuga kohapealseks hädaolukorraks.

*Artikkel 8***Läbipaistvus**

1. Liikmesriigid tagavad, et tuumaseadmete tuumaohutuse ja selle reguleerimise kohta antakse vajalikku teavet töötajatele ja elanikkonnale, pöörates eriti tähelepanu kohalikele asutustele, elanikele ja sidusrühmadele tuumaseadmete läheduses. Nimetatud kohustus hõlmab seda, et pädev reguleeriv asutus ja loa omajad annavad oma pädevusvaldkonnades ja oma kommunikatsioonipoliitika raames:

- a) tuumaseadmete normaalsetest töötingimustest teavet töötajatele ja üldsusele ning
- b) vahejuhtumite ja avariide korral kiiresti teavet töötajatele ja üldsusele ning tuumaseadme läheduses olevate muude liikmesriikide pädevatele reguleerivatele asutustele.

2. Teave tehakse üldsusele kättesaadavaks vastavalt asjakohastele õigusaktidele ja rahvusvahelistele instrumentidele, tingimusel et sellega ei kahjustata teisi ülekaalukaid huve (näiteks julgeolekut), mida on tunnustatud asjaomaste õigusaktide ja rahvusvaheliste instrumentidega.

▼ **M1**

3. Liikmesriigid tagavad ilma artikli 5 lõike 2 kohaldamist mõjutamata, et pädev reguleeriv asutus teeb tuumaseadme läheduses olevate muude liikmesriikide pädevate reguleerivate asutustega vastavalt vajadusele tuumaseadmete tuumaohutusega seotud koostööd, muu hulgas vahetades ja/või jagades teavet.

4. Liikmesriigid tagavad, et üldsusele antakse asjakohaste õigusaktide ja rahvusvaheliste instrumentide kohaselt asjakohane võimalus osaleda tõhusalt tuumaseadmete lubade andmise otsustamise protsessis.

2. JAGU

Erikohustused*Artikkel 8a***Tuumaseadmete tuumaohutuse eesmärk**

1. Liikmesriigid tagavad, et siseriikliku tuumaohutuse raamistikuga nõutakse, et tuumaseadmete asukohad valitakse, tuumaseadmed projekteeritakse, ehitatakse, võetakse kasutusele, neid käitatakse ja nende tegevus lõpetatakse eesmärgiga hoida ära avariisid ning avarii korral leevendada selle tagajärgi ja ära hoida:

- a) varajast radioaktiivset pihkumist, mis nõuaks erakorraliste meetmete võtmist väljaspool tuumaseadme asukohta, kuid mille rakendamiseks ei ole piisavalt aega;
- b) ulatuslikku radioaktiivset pihkumist, mis nõuaks selliste meetmete võtmist, mida ei ole võimalik ajas ega ruumis piirata.

2. Liikmesriigid tagavad, et siseriikliku raamistikuga nõutakse, et lõikes 1 sätestatud eesmärki:

- a) kohaldatakse tuumaseadmete suhtes, mille ehitusluba antakse esmakordselt pärast 14. augusti 2014;
- b) kasutatakse alusena olemasolevate tuumaseadmete mõistlikult teostatava ohutuse parandamise õigeaegseks rakendamiseks, muu hulgas artikli 8c punktis b kindlaks määratud korrapärase ohutusülevaatuse raames.

*Artikkel 8b***Tuumaseadmete tuumaohutuse eesmärgi rakendamine**

1. Selleks et saavutada artiklis 8a sätestatud tuumaohutuse eesmärk, tagavad liikmesriigid, et siseriikliku raamistikuga nõutakse, et kui kohaldatakse mitmekordset kaitset, siis tehakse seda selleks, et tagada:

- a) äärmuslike väliste looduslike ohtude ja ettekatsetemata inimtegevusest põhjustatud ohtude mõju minimeerimine;

▼ M1

- b) väärtalitluse ja rikete ärahoidmine;
- c) väärtalitluse kontrollimine ja rikete avastamine;
- d) projekteerimistingimustele vastavate avariide kontrollimine;
- e) raskete tingimuste kontrollimine, sealhulgas avariide arenemise vältimine ja raskete avariide tagajärgede leevendamine;
- f) artikli 8d lõike 1 kohaste organisatsiooniliste struktuuride olemasolu.

2. Artiklis 8a sätestatud tuumaohutuse eesmärgi saavutamiseks tagavad liikmesriigid, et siseriikliku raamistikuga nõutakse, et pädev reguleeriv asutus ja loa omaja võtavad meetmeid tõhusa tuumaohutuskultuuri edendamiseks ja tõhustamiseks. Nimetatud meetmed käsitlevad eelkõige:

- a) juhtimissüsteeme, milles omistatakse tuumaohutusele asjakohane prioriteet ning edendatakse töötajate ja juhtkonna kõigil tasanditel võimet suhtuda kriitiliselt asjakohaste ohutuspõhimõtete ja -toimingute tõhusasse täitmisesse ning võimet teatada õigel ajal ohutusprobleemidest kooskõlas artikli 6 punktiga d;
- b) loa omaja korda ohutuse seisukohast oluliste sisemiste ja väliste töökogumuste registreerimiseks, hindamiseks ja dokumenteerimiseks;
- c) loa omaja kohustust teatada pädevale reguleerivale asutusele sündmustest, millel on võimalik mõju tuumaohutusele, ning
- d) artikli 7 kohast haridus- ja koolituskorda.

*Artikkel 8c***Algne hindamine ja korrapärased ohutusülevaatused**

Liikmesriigid tagavad, et siseriikliku raamistikuga nõutakse järgmist:

- a) igasugune loa andmine tuumaseadme ehitamiseks või tuumaseadme käitamiseks põhineb asjakohasel asukoha- ja seadmepõhisel hindamisel, mis hõlmab tuumaohutuse tõendamist seoses siseriiklike tuumaohutuse nõuetega käesoleva direktiivi artiklis 8a sätestatud eesmärgi alusel;

▼M1

- b) pädeva reguleeriva asutuse regulatiivse kontrolli all olev loa omaja hindab süstemaatilisel ja regulaarselt vähemalt iga kümne aasta järel uuesti tuumaseadme ohutust vastavalt artikli 6 punktile c. Nimetatud ohutuse ümberhindamise eesmärk on tagada vastavus kehtivatele projekteerimistingimustele ning selle käigus tehakse kindlaks täiendav ohutuse parandamine, võttes arvesse vananemisega seotud probleeme, käitamiskogemust, viimaseid teadusuuringute tulemusi ja muudatusi rahvusvahelistes standardites, kasutades võrdlusalusena artiklis 8a sätestatud eesmärki.

*Artikkel 8d***Kohapealne hädaolukorraks valmisolek ja tegutsemine**

1. Ilma et see piiraks direktiivi 2013/59/Euratom kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et siseriiklikus raamistikus nõutakse kohapealse hädaolukorraks valmisoleku ja reageerimise riikliku organisatsioonilise struktuuri olemasolu selge ülesannete jaotuse ja koordineerimisega loa omaja ning pädevate asutuste ja organisatsioonide vahel, võttes arvesse kõiki hädaolukorra etappe.
2. Liikmesriigid tagavad järjekindluse ja järjepidevuse siseriiklikus raamistikus nõutava kohapealse hädaolukorraks valmisoleku ja sellele reageerimise korra ning direktiivi 2013/59/Euratom kohaselt nõutava muu hädaolukorraks valmisoleku ja sellele reageerimise korra vahel.

2a. PEATÜKK

VASTASTIKUSED HINDAMISED JA ARUANDLUS*Artikkel 8e***Vastastikused hindamised**

1. Tuumaohutuse jätkuva parandamise eesmärgil hindavad liikmesriigid ise oma siseriiklikku raamistikku ja pädevaid reguleerivaid asutusi ning kutsuvad rahvusvahelised eksperdid hindama oma siseriiklikku raamistikku ja pädevaid reguleerivaid asutusi vähemalt kord kümne aasta jooksul. Selliste vastastikuste hindamiste tulemuste teatavaks saamisel teavitatakse neist liikmesriike ja komisjoni.
2. Liikmesriigid tagavad, et koordineeritult:
 - a) korraldatakse riiklikku hindamist, mis põhineb nende territooriumil asuvate asjakohaste tuumaseadmete tuumaohutusega seotud konkreetsel teemal;
 - b) palutakse kõigil teistel liikmesriikidel ja komisjonil vaatlejana teha punktis a osutatud riikliku hindamise vastastikust hindamist;
 - c) vastastikuse hindamise protsessi asjakohaste tulemuste alusel võetakse sobivaid järeelmeetmeid;

▼ M1

d) avaldatakse nimetatud protsessi ja selle põhitulemuste kohta asjakohased aruanded, kui tulemused saavad teatavaks.

3. Liikmesriigid tagavad meetmete võtmise selleks, et 2017. aastal saaks alata esimene temaatiline vastastikune hindamine ning et seejärel toimuksid temaatilised vastastikused hindamised vähemalt iga kuue aasta järel.

4. Avarii korral, mis põhjustab olukorra, mis nõuab erakorraliste meetmete võtmist väljaspool seadme asukohta või kaitsemeetmete võtmist üldsuse jaoks, tagab asjaomane liikmesriik rahvusvahelise vastastikuse hindamise viivitamatu taotlemise.

▼ B*Artikkel 9***Aruandlus****▼ M1**

1. Liikmesriigid esitavad komisjonile esimese aruande käesoleva direktiivi rakendamise kohta esmakordselt 22. juuliks 2014 ja seejärel 22. juuliks 2020.

▼ B

2. Liikmesriikide aruannete põhjal esitab komisjon nõukogule ja Euroopa Parlamendile aruande käesoleva direktiivi rakendamisel saavutatud edu kohta.

▼ M1

▼ B

3. PEATÜKK

LÖPPSÄTTED*Artikkel 10***Ülevõtmine**

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 22. juuliks 2011. Nad teatavad nendest viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need sätted vastu võtavad, lisavad nad nendesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

▼ M1

1a. Artiklite 6, 8a, 8b, 8c ja 8d ülevõtmise ja rakendamise kohustust ei kohaldata tuumaseadmeteta liikmesriigi suhtes, välja arvatud juhul, kui ta otsustab oma jurisdiktsiooni kuuluval territooriumil alustada loa olemasolu nõudvate tuumaseadmete alast tegevust.

▼ B

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas vastuvõetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti ning kõnealuste õigusnormide hilisemad muudatused.

▼B

Artikkel 11

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 12

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.